

Beláňová, Andrea

**Symposium náboženské sekce České sociologické společnosti:
Náboženství a hodnoty v každodenním životě, 3. října 2023, Plzeň**

Religio. 2023, vol. 31, iss. 2, pp. [357]-359

ISSN 1210-3640 (print); ISSN 2336-4475 (online)

Stable URL (DOI): <https://doi.org/10.5817/Rel2023-2-10>

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/digilib.79295>

License: [CC BY-NC-ND 4.0 International](#)

Access Date: 18. 02. 2024

Version: 20240122

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Symposium náboženské sekce České sociologické společnosti: Náboženství a hodnoty v každodenním životě, 3. října 2023, Plzeň

ANDREA BELÁŇOVÁ

V úterý 3. října 2023 se konalo odpolední symposium náboženské sekce České sociologické společnosti s podtitulem Náboženství a hodnoty v každodenním životě, které zorganizoval Jan Váně ze Západočeské univerzity. Plzeňský prostor nazvaný prozaicky Zastávka, což je citlivá a neotřelá rekonstrukce bývalé nádražní budovy, nahrával intelektuálním debatám, včetně těch náboženských (viz mandaly na stěně či vitráže téměř evokující sakrální stavbu). Prezentace účastníků a účastnic z pracovišť z celého Česka i sousedního Slovenska byly doprovoveny relevantní a plodnou diskusí a zajímavě na sebe navazovaly. Ač šlo o setkání poměrně komorní, neslo se ve velmi příjemném a plodném duchu rozprav napříč disciplínami, tématy i regiony za abstraktní přítomnosti sociologických velikanů jako Jürgen Habermas či Max Weber.

První příspěvek nabídl kvantitativní výzkum, resp. zpracování dat ISSP (2003 a 2013) vzájemících se ke křesťanství a národní identitě. Konkrétně o souvislosti křesťanského sebepojetí s migračními vlnami prezentovala Dana Hamplová ze Sociologického ústavu AV ČR. Podle ní se mimo jiné ukázalo, že podíl muslimské populace v zemi statisticky ovlivňuje potřebu posilování národní identity, ale jen pokud jde o dodržování tradic a zvyků dané země, nikoli ve vztahu ke křesťansky vnímané národní identitě.

Druhý příspěvek, jenž přednesl Miroslav Tížik ze Sociologického ústavu SAV, se zabíral možnostmi srovnání longitudinálních mezinárodních výzkumů hodnot, hlavně co se týče česko-slovenského srovnání. Metodologicky tedy šlo o podobný typ dat jako v prvním příspěvku, objevil se rovněž téma sebepojetí ve vztahu k náboženství. Prezentující nadnesl i věčný problém definice religiozity, když položil otázku, zda „být

Religio: Revue pro religionistiku 31/2, 2023, 357-359.

<https://doi.org/10.5817/Rel2023-2-10>

This work can be used in accordance with the Creative Commons BY-NC-ND 4.0 International license terms and conditions (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

věřícím“ je to samé v Česku i na Slovensku. Hned si odpověděl, že to není stejné: podle dat jsou věřící na Slovensku jiní než věřící v Česku (kupříkladu čeští katolíci nejsou tolik ztotožnění s představou osobního Boha jako ti slovenští).

Třetího příspěvku se zhostil sociální geograf Tomáš Havlíček z Univerzity Karlovy, který zdůraznil nutnost interdisciplinarity výzkumu náboženství a představil téma religiozity mladých lidí v české postsekulární společnosti. Metodologicky šlo o příspěvek založený na třech ohniskových skupinách (zorganizovaných v Teplicích, Praze a Kyjově). Podle přednášejícího byla výzkumem potvrzena transformace ve vnímání religiozity mladými lidmi, nedotčenými nedemokratickou ideologií, např. jistá „schizofrenie“ duchovních přesvědčení („jsem nevěřící, ale nepopírám existenci něčeho, co nás přesahuje“) či kombinování náboženských prvků do individuální mozaiky.

Čtvrtý příspěvek připravil psychoterapeut Jan Kaňák ze Západočeské univerzity na téma výzkumu identity a symbolické religiozity v prostředí církevního gymnázia. Otevřel především téma podteoretizování sociologického přístupu k náboženství, které se snažil překročit při vlastním kvalitativním výzkumu v prostředí římskokatolické školy. Kladel si otázku, jak sami studující vnímají vliv školy na vlastní religiozitu. Klíčovými poznatky bylo vnímání školy jako bezpečného místa pro věřící i nevěřící, kde převládá idea sekularity a náboženství je přítomno jako určitá nabídka, kterou je možno i „přeskočit“.

Pátou prezentací představil teolog Michal Opatrný z Jihočeské univerzity. Neprezentoval výsledky výzkumu, ale vlastní reflexi filosoficko-teologicky rámovaného tématu tzv. přirozeného zákona ve vztahu k uznávání stejnopohlavních svazků jako manželství. Rozebíral, co se chápe pod křesťanskou „argumentací rozumem“ a přirozeností, na které se v této debatě často odkazuje, přičemž zmínil jisté pokrytectví v „překladech do sekulárního jazyka“ v aktuálních diskusích na téma rozšíření definice manželství. V převážně sociologickém kontextu šlo o velmi zajímavé osvětlení, ať už typem argumentace či použitou terminologií.

Šestou přednášející byla etnoložka Alena Lochmanová ze Západočeské univerzity, která se zabývala problematikou sebevraždy na pozadí pátého přikázání „Nezabiješ“. Hovořila o výzkumu, ve kterém byly v letech 2014–2020 analyzovány dopisy na rozloučenou ve vztahu ke zmiňování Boha (například žádost o odpuštění, žádost o rozloučení). Přestože víru označila za protektivní faktor, prezentovala případ kombinované sebevraždy katoličky, která zřejmě vyhledala trýznivý odchod ze světa z náboženských až rituálních důvodů s možnou vazbou na spiritismus.

Sedmá v řadě promluvila Zuzana Bártová z Jihočeské univerzity, která se výzkumně zabývala buddhistickými praktikujícími ve Francii a v Čes-

ku a lidmi se zkušeností s meditací mindfulness na Slovensku. Ve svém kvalitativním výzkumu se zaměřila především na psychologický pragmatismus v pracovním prostředí a každodenním životě v souvislosti s genderem. Hovořila o vztahu těchto praktik k work-life balance, práci se stresem a emocemi, sebepěči, ale i ke zvýšení pracovní produktivity a případné reinterpretaci femininity a maskulinity.

Jako poslední prezentoval Dušan Lužný ze Západočeské univerzity teoreticky laděný příspěvek na podobné téma, totiž roli meditace a mindfulness ve zvládnání sekulární každodennosti. Přiblížil mindfulness (všímanost) jako praktiku vyvázanou z náboženského (potažmo zen buddhistického) kontextu a úspěšně přenesenou například do obchodního prostředí. Na závěr prezentace uvedl příklady obou linií (náboženské i komerční/vědecké) v českém prostředí.

Setkání zakončilo oficiální uvítání nové knihy *Náboženství za mřížemi: stále(ě) i nestálé* (editorů Lukáše Dirgy a Jana Váně), které přejeme šťastný start (nejen) na akademický trh.